

VZNIKAJÍ SOCIÁLNÍ INOVACE JAKO POZITIVNÍ EXTERNALITY Z PROJEKTŮ FINANCOVANÝCH Z ESF?

Do social innovations arise as positive externalit from the projects financed by the ESF?

Zuzana Palová¹, Jarmila Šebestová²

¹ *Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné,
Univerzitní nám. 1934/3, 73340 Karviná
Email: zuzana.palova@centrum.cz*

² *Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné,
Univerzitní nám. 1934/3, 73340 Karviná
Email: sebestova@opf.cz*

Abstrakt: Evropský sociální fond (ESF) je primárně zaměřen na rozvíjení zaměstnanosti, snižování míry nezaměstnanosti, podporu sociálního začleňování znevýhodněných osob na trhu práce a podporu rovných příležitostí s cílem rozvíjet trh práce a lidské zdroje. Danou problematiku lze řešit kromě přímé finanční podpory také podporou nepřímou, a to pomocí tvorby sociálních inovací. Cílem tohoto příspěvku je na základě výsledků vlastního primárního šetření prokázat, zda vznikaly sociální inovace v rámci projektů, které realizovaly firmy za finanční podpory ESF jako určitý typ pozitivní externality. Mapování vzniku sociálních inovací bylo provedeno ve čtyřech modelových krajích České republiky. Na základě obdržených výsledků šetření byla provedena klasifikace sociálních inovací dle přístupu Caulier-Grice a Davies (2012), která se v české literatuře objevuje minimálně.

Abstract: European Social Fund (ESF) is primarily focused on developing employment, reducing unemployment, promoting social inclusion of disadvantaged people in the labor market, and promotion of equal opportunities with the obtains to develop the labor market and human resources. This issue could be solved besides direct financial support also indirect support, through social innovation. The aim of this paper is based on the results of own primary research to show that social innovation created in projects implemented by the company with financial support from the ESF as a certain type of positive externality. Mapping the emergence of social innovation was carried out in four model regions in the Czech Republic. Based on the received results of the survey the classification of social innovation according Caulier-Grice and Davies (2012), which appears in Czech literature at least, was carried out.

Klíčová slova: Evropský sociální fond, finanční podpora, kraj, sociální inovace

Keywords: European Social Fund, financial support, region, social innovation

JEL classification: R11, R23, R28

Úvod

Rozvoj zaměstnanosti, snižování míry nezaměstnanosti, podpora sociálního začleňování znevýhodněných osob na trhu práce a podpora rovných příležitostí s cílem rozvíjet trh práce a lidské zdroje jsou cíle, jejichž plnění si stanovil Evropský sociální fond. Tuto problematiku

se tak snaží v jednotlivých regionech Evropské unie řešit skrze přímou finanční podporu. Existuje tu však další možnost řešení těchto problémů, a to prostřednictvím podpory aktivní tvorby sociálních inovací.

Cílem tohoto příspěvku je na základě výsledků vlastního primárního šetření prokázat, zda vznikaly sociální inovace v rámci projektů, které realizovaly firmy za finanční podpory z ESF jako určitý typ pozitivní externality. Mapování vzniku sociálních inovací bylo provedeno ve čtyřech modelových krajích České republiky. Šetření probíhalo mezi příjemci dotací z ESF na realizaci projektů zaměřených v sociální sféře, kde až na jednu jedinou výzvu sociální inovace vznikaly dobrovolně, spontánně, nikoliv jako indikátory výstupů či výsledků. Na základě obdržených výsledků šetření byla provedena klasifikace sociálních inovací dle přístupu Caulier-Grice a Davies (2012), která se v české literatuře objevuje minimálně.

Jako modelové kraje byly zvoleny dva dobře prosperující kraje (Královéhradecký a Plzeňský) a oproti tomu dva strukturálně postižené kraje s vysokou mírou nezaměstnanosti (Moravskoslezský a Ústecký). Výběr krajů byl podpořen výsledky předchozích studií (Hučka, Kutcherauer, Tománek, 2008; Martinčík, 2008; Martinčík a Šlehoferová, 2014; Palová, 2015; Viturka, 2010; Wokoun, 2007). Volba odpovídala i klasifikaci krajů dle Strategie regionálního rozvoje na roky 2007-2013, kde vybrané kraje byly klasifikovány pro programové období 2007-2013 (i) jako dlouhodobě problematické jako je Moravskoslezský (MSK) a Ústecký (ULK), které byly zařazeny do „zaostávajících nebo jinak problémových regionů NUTS III a (ii) kraj, který se rozvíjí a dosahuje dobrých výsledků a je klasifikován jako region NUTS III s „průměrnou dynamikou rozvoje“ jako je kraj Královéhradecký (HKK) a (iii) kraj Plzeňský (PLK), který je uváděn jako „rozvíjející se“ (MMR, 2006, s. 70).

1 Sociální inovace - teoretický přehled

Pojem sociální inovace nelze považovat za novinku posledních 20 let. Sociální inovace byly využívány v odlišném kontextu a v jiných oborech než v ekonomických vědách, jak je tomu dnes. Sociální inovace je často využívána k popisu změn ve společnosti, a proto můžeme říci, že tyto typy inovací jsou zaměřeny na nalézání nových řešení dlouhodobých problémů, jako je ekologie, nezaměstnanost, vzdělanost a další. Tím se sociopolitická oblast sociálních inovací stává výzkumnou výzvou především v sociální oblasti (Moulaert, 2013).

Moulaert (2013) tvrdí, že s jistotou můžeme říci, že sociální inovace jako odborný termín vznikly na evropském kontinentu, aby reagovaly na sociální problémy v Evropě v 60. a 70. letech 20. století (ropné šoky, strukturální změny ve společnosti). Výraz „sociální inovace“ se ustálil až v 90. letech 20. století, proto existují výrazy podobné jako sociální změna, transformace, sociální difúze či sociální regulace (Jessop a kol., 2013; Pacheco a kol., 2015). Pojem prošel dlouhým vývojem, který byl spojen s motivací tvůrců najít nová řešení pro staré problémy společnosti.

Výzkum oblasti sociálních inovací obsahuje velmi širokou škálu různých přístupů, které se zabývají celou řadou důležitých otázek. Sociální inovace se stávají naprosto nezbytnými pro nalezení komplexnějšího řešení výzev a problémů globální ekonomiky a udržitelného rozvoje (Babu, Pinstrop-Andersen, 2009). STEPS Centre (2010), který vydal manifest o inovacích, udržitelnosti a rozvoji jasně uvádí, že navzdory významným pokrokům v oblasti vědy a techniky se „chudoba prohlubuje, životní prostředí je v krizi a pokrok směrem k dosažení rozvojových cílů tisíciletí OSN byl pozastaven“. Manifest vidí sociální inovace jako potenciál generovat udržitelnou sociální péči, kdy se zároveň bude chránit životní prostředí. K dosažení těchto cílů je potřeba aktivní veřejné politiky a finančních prostředků, stejně tak sociálně

orientovaných podnikatelů či v mnoha případech je potřeba navrhnout vhodné partnerství s malými a středními podniky a správně využít sociálně odpovědné chování mezinárodních korporací.

1.1 Faktory působící na vznik sociální inovace a jejich klasifikace

Chand a Misra (2009) uvádějí jako nutný faktor rozvoje sociálních inovací jasný politický rámec podpory a lokálně působící politiku, která by přinesla očekávané sociální dopady ve smyslu zlepšujícího blahobytu. Podporu sociálních inovací z veřejných zdrojů tak můžeme nazvat jako spirálu úzce spojenou se sociálním podnikáním, kdy tvůrci sociálních inovací jsou především řazeni do komunity sociálních podnikatelů (Dawson, 2010). Sociálně orientovaní podnikatelé vytvářejí sociální hodnoty pomocí stejných zdrojů jako ostatní na trhu, a tak dosahují svých společensky prospěšných cílů. Je zřejmé, že sociální podnikatelé hrají významnou roli při změně chování celého veřejného sektoru, kde podle Deese (1998): *„Přijímají misi k vytvoření a udržení sociální hodnoty tím, že vidí zisk jen jako součást svého obchodního modelu, ale společenské hodnoty a služby pro společnost tvoří jejich dlouhodobý přínos“*.

Tak jako u klasických inovací, které vznikají z podnikatelské činnosti a které přinášejí vysokou přidanou hodnotu a jsou řazeny dle jejich typu (např. technické, procesní, marketingové), tak i sociální inovace jsou považovány za zdroje společenských změn, díky nimž mohou podnikatelé nacházet nové služby, výrobky a další hodnotné výstupy pro společnost a vytváření blahobytu. Jejich klasifikace je podle Caulier-Grice a Davise (2012) následující:

- nové produkty (nové technologie pro postižené);
- nové postupy (crowdsourcing);
- nové platformy (spolupráce v péči);
- nové obchodní modely (sociální franchising);
- nové služby (mobilní bankovníctví MPesa Keňa);
- nové organizační formy (“Družstva veřejného zájmu”);
- nové trhy (Fair trade).

Jak je patrné, důraz je kladen na „novost“, spolupráci a podporu veřejného zájmu. Tato klasifikace nebývá v rámci České republiky téměř využívána.

1.2 Politika podpory sociálních inovací

Sociální inovace má tedy jiný charakter a dopad než inovace, které jsou vytvořeny v ryze podnikatelském duchu. Podstata sociálních inovací vychází z uspokojení sociálních nebo veřejných potřeb a přináší často novou organizaci poskytování sociálních služeb (Mulgan, 2006, Bekkers a kol., 2013). Tyto inovace jsou většinou komunitně orientované a slouží potřebám určité cílové skupiny, a proto je zapotřebí poskytovat zpětnou vazbu koncovými uživateli služeb (Lee a kol., 2012).

Podpora sociálních inovací obecně čelí dvěma hlavním problémům udržitelnosti (i) nedostatečná koordinace mezi zúčastněnými stranami v tomto procesu (místní samosprávy, neziskové organizace, podnikatelské subjekty) a (ii) nedostatečné finanční zdroje podpory, které jsou způsobeny zejména kvůli používání neadekvátních metod vyhodnocení společenského dopadu (SSE, 2012).

1.3 Finanční podpora sociálních inovací v ČR

Sociální inovace v České republice jsou definovány dle definice Evropské komise (Eriksson a kol., 2014). Samotný koncept sociálních inovací v ČR koresponduje s pojetím Gerometta a kol. (2005), který popisuje proces sociálních inovací jako „*uspokojování lidských potřeb (obsah); změny v sociálních vztazích, zejména s ohledem na veřejnou správu (proces); a zvýšení společensko-politické schopnosti a přístup ke zdrojům (posilování)*“. Definice byla využívána v materiálech a při vyhodnocování projektů u organizací, které získaly podporu z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí (Kadeřábková, Moghadam Saman, 2013). V České republice vznikaly v programovém období 2007-2013 sociální inovace především díky finanční podpoře z ESF.

Evropský sociální fond se v programovém období 2007-2013 skládal ze tří operačních programů:

- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK),
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ),
- Operační program Praha – Adaptabilita.

Protože mezi vybrané kraje pro mapování sociálních inovací nepatřilo Hlavní město Praha, tak také třetí operační program v tomto příspěvku nebyl analyzován.

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost byl programem nejvíce zaměřeným na sociální oblast jako celek. OP LZZ byl orientován především na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky trhu práce, profesního vzdělávání, dále začleňováním sociálně vyloučených osob zpět do společnosti, zvyšováním kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech. OP LZZ byl složen ze 6 prioritních os rozdělujících operační program na logické celky, které byly dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor, které vymezovaly, jaké typy projektů mohly být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost byl víceletým tematickým programem, jehož realizace byla v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. OP VK byl zaměřen na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho rozmanitých formách s důrazem na komplexní systém celoživotního učení, utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulační spolupráce participujících subjektů. OP VK se skládal z prioritních os rozdělujících operační program na logické celky, které byly dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor, které vymezovaly, jaké typy projektů mohly být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny.

2 Vznik sociálních inovací za podpory z ESF

Cílem tohoto příspěvku bylo zmapování vzniku sociálních inovací ve čtyřech modelových krajích České republiky díky finanční podpoře firem, které realizovaly projekt v programovém období 2007-2013 financovaný z ESF (resp. z OP LZZ a OP VK). Analýza byla provedena na základě primárního šetření, které se uskutečnilo v roce 2015 technikou online a offline dotazníku, spojeného s telefonickým kontaktem nebo osobní návštěvou dotazovaného. Šetření probíhalo mezi příjemci finanční podpory z OP LZZ a OP VK, kteří realizovaly svůj projekt v Moravskoslezském, Ústeckém, Plzeňském nebo Královéhradeckém kraji. Na základě šetření bylo získáno 165 úplně vyplněných dotazníků z OP LZZ a 158 z OP VK.

Výzkumný vzorek obsahoval celkem 323 odpovědí, ale z toho pouze 50 z OP LZZ a 58 z OP VK respondentů vytvořilo v rámci realizace projektu sociální inovaci nebo inovace, se

kterými se budeme zabývat dále. Většina příjemců vytvořila pouze jednu sociální inovaci (90 % z OP LZZ a 60,6 % z OP VK), avšak je nutné zmínit, že tvorba sociálních inovací nebyl povinný výstupem projektu, kromě výzvy B7 Sociální inovace pod OP LZZ (květen 2013), kde bylo podpořeno pouze 8 projektů z celé České republiky. Celkový počet sociálních inovací byl vyšší než počet zkoumaných subjektů (55 z OP LZZ a 86 z OP VK), protože některé subjekty vytvořily více než jednu sociální inovaci.

2.1 Klasifikace sociálních inovací

Na základě výsledků šetření byly sociální inovace klasifikovány na jednotlivé inovace podle Caulier-Grice, Davies a kol. (2012). Nové organizační formy ani nové trhy nebyly vytvořeny ani v jednom operačním programu.

Tabulka 1: Klasifikace vytvořených sociálních inovací podle Caulier-Grice, Davies a kol. (2012).

Klasifikace	OP LZZ	OP VK
nové produkty	20,0 %	38,0 %
nové postupy	22,0 %	40,8 %
nové platformy	38,0 %	4,2 %
nové obchodní modely	15,0 %	0,0 %
nové služby	5,0 %	5,0 %

Zdroj: Autor, vlastní výpočty na základě dotazníkového šetření.

Zmíněné sociální inovace můžeme přiblížit v následujících příkladech, které byly zjištěny v rámci dotazníkového šetření následovně:

- *Nové produkty:* produktový e-learning, gender statistika, metodické příručky, směrnice rovných příležitostí, práce s žáky ve fiktivní firmě, digitální učební materiály
- *Nové postupy:* systém mentoringu, koncepce formování znalostní organizace, specifické formy podpory osobám s poruchami příjmu potravy, změna způsobu poskytování sociální péče, zlepšení péče o pacienty se stomií, zapojení otců do aktivní péče o děti, zavedení nových konceptů do sociální péče o obyvatele, komplexní work-life-balance program, nastavení vzdělávání a profesionalizace zaměstnanců, inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti, efektivita kariérního rozhodovacího procesu při výběru povolání u žáků a studentů do 18-ti let
- *Nové platformy:* sektorové dohody v oblasti rozvoje lidských zdrojů, posílení kapacit sociálních partnerů, vývoj platformy, která propojuje nezaměstnané s přímými poskytovateli nabídek práce, vytvoření sítě škol se stejným zaměřením.
- *Nové obchodní modely:* vytváření sociálních podniků
- *Nové služby:* finanční průvodce, vytvoření pozice terénního pracovníka pro spolupráci školy a rodiny, diagnosticko-intervenční program pro základní školy

2.2 Vztahová analýza

Za účelem ověření, zda je možné najít souvislost mezi finanční podporou ze strany operačních programů a vytváření sociálních inovací byla využita korelační analýza. Na interpretaci výsledků analýzy korelace byla použita škála dle Liebetraua (1983). Na základě dotazníkového šetření zde byly využity informace o projektech a to výše finanční podpory projektu, prioritní osa a tvorba sociálních inovací.

OP LZZ

Na základě výpočtů byl zjištěn velmi silný přímý vztah u OP LZZ (korelační koeficient byl 0,69; Sig. 0,00, $\alpha=0,05$) mezi výší finanční podpory (rozděleno podle prioritních os) a počtem

sociálních inovací (rozdělených podle prioritní osy). Další předpoklady byly testovány v parciálních závislostech pomocí kontingenčních tabulek v závislosti na kraji realizace a prioritní ose. V níže uvedené tabulce (tab. č. 2) byly shrnuty jednotlivé nalezené vztahy. Pokud byl nalezen silný vztah dle Cramerova kontingenčního koeficientu (Sig. 0,00, $\alpha=0,05$), pak je v tabulce použit znak „+“, pokud vztah neexistuje, je použit znak „0“.

Tabulka 2: Výsledky vztahové analýzy OP LZZ

Faktor	Vztah k místu realizace	Vztah k prioritní ose
Právní forma organizace	0	+
Počet zaměstnanců	0	+
Hlavní činnost	0	+
Charakter inovace	+	+
Množství inovací v projektu	0	0
Pokračování v projektech 2014-2020	0	+
Navázání spolupráce	+	+
Celkem	2	6

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Výsledky kauzální analýzy dodaly překvapivý obraz pojetí sociálních inovací ve vybraných krajích. Mnohem více příjemci podpory volili inovaci tak, aby byla v souladu s indikátory prioritní osy, ne však s vazbou na konkrétní řešení pro konkrétní kraj. Dá se předpokládat, že se přístup příjemců podpory odrazí i v dalším rozvoji vybraných lokalit. U navázání spolupráce to platí zejména pro kraj Ústecký.

Na základě výsledků bylo potvrzeno, že existuje kauzální vztah mezi krajem realizace, prioritní osou a charakterem inovací (Cramer V = 0,329, Sig. = 0,017, $\alpha=0,05$), což platí zejména u respondentů z prioritní osy 3. Pozitivním zjištěním bylo, že současní příjemci podpory zvažují pokračování svých projektů i v novém programovém období, ačkoliv z jejich komentářů není zcela zřejmé, zda v sociálních inovacích budou pokračovat i v budoucnu. 63 % respondentům byl krácen rozpočet projektu, přesto jsou ve 46 % případů rozhodnutí znovu podat žádost o finanční podporu projektu v dalším Operačním programu Zaměstnanost.

OP VK

Na základě výpočtů byl zjištěn opět velmi silný přímý vztah (korelační koeficient byl 0,65; Sig. 0,00, $\alpha=0,05$) mezi výší finanční podpory (rozděleno dle prioritních os programu) a počtem sociálních inovací (rozdělených podle prioritní osy). Další možné vazby byly testovány v parciálních závislostech pomocí kontingenčních tabulek v závislosti na kraji realizace a prioritní ose stejně jako tomu bylo i u OP LZZ. V níže uvedené tabulce (tab. č. 3) jsou shrnuty jednotlivé nalezené vztahy. Pokud byl nalezen silný vztah dle Cramerova kontingenčního koeficientu (Sig. 0,00, $\alpha=0,05$), pak je v tabulce použit znak „+“, pokud vztah neexistuje, je použit znak „0“, stejně jako u předchozího programu OP LZZ.

Tabulka 3: Výsledky vztahové analýzy OPVK

Faktor	Vztah ke kraji realizace	Vztah k prioritní ose
Právní forma organizace	+	+
Počet zaměstnanců	+	+
Hlavní činnost	+	0
Charakter inovace	0	+
Množství inovací v projektu	+	+
Pokračování v projektech 2014-2020	0	+
Navázání spolupráce	+	0
Celkem	5	5

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z rozboru vazeb vyplývá, že zkoumaný operační program OP VK podporoval rovnoměrně vazby mezi krajem realizace a prioritní osou. Z toho lze usuzovat, že realizované projekty naplňovaly jak priority programu, tak priority potřeb jednotlivých krajů. Nejsilněji se tyto vazby projevovaly v kraji Moravskoslezském a Královéhradeckém, což bylo nepřímo ovlivněno vyšším zastoupením respondentů ve vzorku.

Závěr

Cílem tohoto příspěvku je na základě výsledků vlastního primárního šetření prokázat, zda vznikaly sociální inovace v rámci projektů, které realizovaly firmy za finanční podpory ESF jako určitý typ pozitivní externality. K tomu opravdu docházelo, důkazem je dotazníkové šetření, kde z 323 respondentů (příjemců finanční podpory z OP LZZ nebo OP VK) 108 opravdu vytvořilo jednu nebo více sociálních inovací. Výsledky provedené analýzy je možné rozdělit do dvou hlavních částí. První část byla věnována vytvoření klasifikace sociálních inovací, která není zavedena, a jejich tvůrcům, kteří byli příjemci podpory ze zkoumaného operačního programu. Ve druhé části byla provedena vztahová analýza, která potvrdila nezávislost nominálních proměnných pro tvorbu sociálních inovací. Neexistovaly tu tedy žádné významné vazby jako například velikost příjemce a prioritní osa na tvorbu sociálních inovací.

Na základě klasifikace sociálních inovací bylo možné porovnat druh sociálních inovací, podle operačního programu, ve kterém vznikaly. Zatímco u OP LZZ vznikaly především nové platformy (38 %), nové postupy (22 %) a nové produkty (20 %), tak inovace realizované z OP VK byly klasifikovány nejčastěji jako nové postupy (40,4%) a nové produkty (38 %). Například inovace klasifikované jako nové obchodní modely tvořily u OP LZZ 15 % z celkových inovací, ale v rámci OP VK nebyly vytvořeny vůbec. Na základě této klasifikace je tak možné sledovat zaměření jednotlivých operačních programů. OP LZZ byl orientován více všeobecně na celkovou sociální sféru a proto zde vznikala široká škála sociálních inovací, Naopak OP VK je zaměřen velmi úzce na vzdělání, a tak zde sledujeme především dva druhy sociálních inovací, a to nové postupy (ve vzdělání) a nové produkty (zde se většinou jednalo o výukové materiály).

Poděkování

Tento článek vznikl za podpory grantu – SGS 16/2015 „Podpora sociálních inovací z fondů EU“.

Literatura

- [1] BABU, S. and P. PINSTRUP-ANDERSEN, 2009. Social Innovation and Entrepreneurship: Developing Capacity to Reduce Poverty and Hunger. In J. von Braun,

- R. Vargas Hill a R. Pandya-Lorch (Eds.), *The Poorest and Hungry: Assessments, Analyses, and Actions*. An IFPRI 2020 book (pp. 541-548). Washington: International Food Policy Research Institute. ISBN 978-0-89629-660-2.
- [2] BEKKERS, V.J., J.M. TUMMERS, L.G. STUIJFZAND and W. VOORBERG, 2013. Social Innovation in the Public Sector: An integrative framework. LIPSE Working papers (no. 1). Rotterdam: Erasmus University Rotterdam.
- [3] CAULIER-GRICE, J., A. DAVIES et al., 2012. Social Innovation Overview: A deliverable of the project: "The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe" (TEPSIE) [online]. [vid. 2016-06-15]. Dostupné z: <http://www.tepsie.eu/index.php/publications>.
- [4] CHAND, V. S. and S. MISRA, 2009. Teachers as Educational-Social Entrepreneurs. *Journal of Entrepreneurship*, 18 (2), 219-228. ISSN 0971-3557.
- [5] DAWSON, P. and L. DANIEL, 2010. Understanding social innovation: A provisional framework. *International Journal of Technology Management*, 51(1), 9-21. ISSN 1741-5276.
- [6] DEES, G., 1998. The Meaning Of Social Entrepreneurship. 1998. [online]. [vid. 2016-01-18]. Dostupné z: www.Caseatduke.Org/Documents/Dees_Sedef.Pdf.
- [7] ERIKSSON, M., T. EINARSSON and F. WIJKSTRÖM, 2014. *Report on the European social innovation policy framework in light of third sector and civil society actors. Deliverable 1.2 of the project: 'Impact of the Third Sector as Social Innovation' (ITSSOIN)* [online]. [vid. 2016-02-15]. Dostupné z: http://itssoin.eu/site/wp-content/uploads/2015/09/ITSSOIN_D1_2_Policy-frameworks-third-sector.pdf.
- [8] JESSOP, B., F. MOULAERT, L. HULGARD and A. HAMDOUCH, 2013. Social innovation research: a new stage in innovation analysis? In *The International Handbook on Social Innovation: Collective Action, Social Learning and Transdisciplinary Research* (s. 110–130). United Kingdom: Edward Elgar. ISBN 978-1-84980-998-6.
- [9] HUČKA, M., A. KUTSCHERAUER and P. TOMÁNEK, 2008. Metodologická východiska zkoumání regionálních disparit. *Regionální disparity*. Working papers, 1 (2), 5-32. ISSN 1802-9450.
- [10] GEROMETTA, J., H. HAUSSERMANN and G. LONGO, 2005. Social Innovation and Civil Society in Urban Governance: Strategies for an Inclusive City. *Urban Studies*, 42 (11), 2007-2021. ISSN 0042-0980.
- [11] KADERÁBKOVÁ, M. and S. MOGHADAM SAMAN, 2013. *Evaluation of social innovations – their characteristics and impacts, cross-country comparison and implications for policy support. Social Frontiers: The next edge of social innovation research Evaluation*. Prague: Centre for Innovation Studies.
- [12] LEE, S. M., T. HWANG and D. CHOI, 2012. Open innovation in the public sector of leading countries. *Management Decision*, 50 (1), 147-162. ISSN 0025-1747.
- [13] LIEBETRAU, A. M., 1983. *Measures of association*. (Quantitative Applications in the Social Sciences Series) Newbury Park: Sage Publications.
- [14] MARTINČÍK, D., 2008. Ekonomicko-sociální úroveň krajů – komplexní srovnávací analýza. *E+M Ekonomie a Management*, 11 (1), 14-25. ISSN 1212-3609.

- [15] MARTINČÍK, D. a M. ŠLEHOFEROVÁ, 2014. Competitiveness and convergence of Czech regions: persistence of discrepancies. *E+M Ekonomie a Management*, 17 (2), 14-33. ISSN 1212-3609.
- [16] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2013. *Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014–2020*. Praha: MMR [online]. [vid. 2016-01-18]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf?ext=.pdf>.
- [17] MOULAERT, F., 2013. *The international handbook on social innovation: collective action, social learning and transdisciplinary research*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, ISBN 978-1-84980-998-6.
- [18] MULGAN, J., 2006. *Social innovation: what it is, why it matters and how it can be accelerated*. Oxford: Oxford Said Business School. ISBN 978-1-905551-0-7.
- [19] PACHECO, A. a kol., 2015. *Social Innovation: a bibliometric research*. Cirieportugal.org [online]. [vid. 15. září 2016]. Dostupné z: http://www.cirieportugal.org/uploads/9/6/4/3/9643491/ciriec2015_0364_paper.pdf.
- [20] PALOVÁ, Z., 2015. Measuring of social disparities in selected regions in the Czech Republic. In: *Liberec Economic Forum - LEF 2015*. Liberec: University of Liberec, s. 424-430. ISBN 978-80-7494-245-7.
- [21] SOCIAL SERVICE EUROPE (SSE), 2012. *Social Innovation: The Role of Social Service Providers* [online]. [vid. 16. května 2016]. Dostupné z: <http://www.socialserviceseurope.eu/#!/publications/c1muj>.
- [22] STEPS CENTRE, 2010. *Innovation, Sustainability, Development: A New Manifesto*. Brighton: STEPS Centre. ISBN 978 1 85864 925 0.
- [23] VITURKA, M., 2010. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3638-9.
- [24] WOKOUN, R., 2007. Regionální a strukturální politika (politika soudržnosti) Evropské unie v programovém období 2007-2013. *Urbanismus a územní rozvoj*, 10 (1), 3-7. ISSN 1212-0855.